

שקליהן בחודש אדר, כדי שיקריבו את הקרבנות באחד בניסן — מתרומה חדשה, כדאמרין לקמן בגמרא¹⁴⁸.

חל ראש חודש להיות בתוך השבת [בתוך השבוע] — מקדימין לקרוא פרשת שקלים לשעבר [בשבת הקודמת], ומפסיקין מלקרות פרשה מד' פרשיות לשבת האחרת [הבאה], כדי שתקרא פרשת זכור בשבת הסמוכה לפורים, משום דבעינן לסמוך מחיית עמלק למחיית המן.

בשבת השניה של חודש אדר [כשחל ראש חודש בשבת] — קורין פרשת זכור¹⁴⁹.

בשלישית — קורין פרשת פרה אדומה, להזהיר את בני ישראל להטהר מטומאתן, כדי שיעשו את קרבן הפסח בטהרה.

ברביעית — קורין פרשת החודש הזה לכם, ששם מבואר עניין הפסח.

בשבת החמישית — חוזרין לקרות כסדרן [כפי שיתבאר בגמרא].

לכל מפסיקין מלקרות בענין היום, וקורין מענין המאורע: בראשי חדשים, בחנוכה, ובפורים, בתעניות, ובמעמדות [נתבאר לעיל כ"ה ע"ב, עיי"ש], וביום הכיפורים¹⁵⁰. ובמשנה הבאה יתבאר איזו קריאה קורין בזמנים אלו.

גמרא:

תנן התם [במסכת שקלים]: באחד באדר, משמייעין בהכרות בית דין על השקלים, שיביאו ישראל את שקליהם למקדש, ועל הכלאים, דהיינו, שמזהירין לעקור את כלאי הזרעים, שניכרים כבר באותו זמן בין התבואה.

והוינן בה: בשלמא על הכלאים משמייעין — משום דזמן זריעה היא. אלא על השקלים — מנלן?

אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה: דאמר קרא: "זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה".

וביאר, שהכוונה בקריאה זו היא, לזכור את הגורם לעמלק, שהוא העוון [כדכתיב: "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", ודרשינן "רפידים" — שרפו ידיהם מן התורה], ונשוב לה'. עיי"ש שהאריך.

וכתב, דכן הוא גבי פרשת פרה, דאע"ג שאין בידינו לעשותה, ואין אנו יכולין לטהר טמא מת, מ"מ הכוונה רצויה. שאין המים מטהרין, אלא העיקר שהחי יתן אל לבו את העוון שגורם למיתה, ועי"ז באה טומאת מת.

¹⁵⁰. כתבו התוס' [ד"ה לכל], דצ"ל דמיירי במנחה ביוהכ"פ שחל בשבת, דאהא קאמר

קריאת התורה. ופתח התנא בקריאה של ראש חודש אדר, כיון שהמסכת עוסקת במגילה, הנקראת בחודש אדר. תוי"ט [וכ"כ במאירי].

¹⁴⁸. ובירושלמי [פ"ג ה"ד] איתא: "ר' לוי בשם ר"ש בן לקיש: צפה הקב"ה שהמן הרשע עתיד לשקול וכו', אמר: מוטב שיקדום כספם של בני לכספו של אותו רשע, לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים".

¹⁴⁹. המלאכת שלמה הביא, שבספר חן טוב [פרשת בשלח] כתב לבאר, אמאי אנו בגלותינו מצווין לקרות פרשת זכור, והרי איננו יכולים לעשות עם עמלק רעה?!

וקשיא, כל הני לשונות חודשים דכתיבי הכא — למה לי?

אלא, אמרה תורה: חדש את אחד מחודשי השנה, והבא בו קרבן [עולות תמידין ומוספין] מתרומה חדשה.

וחודש זה — ניסן הוא, דגמרינן לה בגזירה שוה: "שנה" — "שנה". דכתיב הכא: "לחדשי השנה", וכתיב גבי ניסן: "ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה, קדמינן וקרינן פרשת שקלים באחד באדר — כי היכי דליתו אינשי שקלים למקדש.

כמאן אתיא הך ברייתא, דמקדמינן לקרות חודש קודם הזמן — דלא כרבן שמעון בן גמליאל.

דאי רבן שמעון בן גמליאל, האמר דמקדמינן שתי שבתות!

דתניא: שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום¹⁵¹.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי שבתות קודם לפסח.

ודחינן: אפילו תימא דאתיא נמי כרבן שמעון בן גמליאל. כיון דאמר מר: בחמשה עשר בו [בחודש אדר] — שולחנות [בעלי מטבעות, המחלפין שקלי כסף בפרוטות] יושבין במדינה, כדי להחליף לתורמין את פרוטותיהם בחצאי שקלים. ובעשרים וחדשה בחודש — יושבין שולחנות במקדש, והוא סימן שקרב כבר הזמן לתרום את הלשכה בג' קופות, וימהרו העם להביא שקליהן. משום שולחנות — קדמינן וקרינן פרשת שקלים, שתי שבתות קודם העמדת השולחנות.

מאי היא פרשת שקלים?

רב אמר: "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי".

ושמואל אמר: "כי תשא". דהתם כתיבא מצות נתינת מחצית השקל.

והוינן בה: בשלמא למאן דאמר דקרינן "כי תשא" — היינו דקרי לה: "פרשת שקלים",

דמפסיקין מן הסדר שחל באותה שבת, וקורין בפרשת עריות. דליכא למימר דמיירי בשחרית, שקורין בפרשת אחרי מות, דא"כ, אמאי נקט יוהכ"פ, הא בשאר מועדות נמי עבדינן הכי! ובר"ן כתב, דאגב דנקט תנא שאר תעניות — נקט נמי ליום הכפורים.

והתוי"ט מפרש, דמיירי ביוהכ"פ שחל בשבת, וסד"א, דיקראו בשחרית בפרשת השבוע, ובמנחה יקראו הסדר של יוהכ"פ. קמ"ל, דמפסיקין לגמרי מענין השבת, וקורין רק את הקריאה של יוהכ"פ.

151. החיד"א מביא על מימרא זו, את דברי זקנו רבי אברהם אזולאי, בספר חסד לאברהם: "בכל שנה ושנה, ל' יום קודם פסח, הקב"ה עושה להם לישראל משא פנים ברב חסדיו, ומתחיל להוציא נפשותם מהיכלי הטומאה מעט מעט, שיעור חלק אחד משלושים בכל לילה, באופן שבליל ביעור חמץ, כל פושעי ישראל עומדים בפתח היכל החיצון מהחמישים. שיעור חלק אחד משלושים שיעור הכמות שהיו נכנסים ליל שלוששים ואחד קודם הפסח. ובליל פסח אינן נכנסין כלל ועיקר, וכולם פטורים ובני חורין".

דהא כתיב בה בהאי פרשתא שקלים.

אלא למאן דאמר דקרינן: "את קרבני לחמי",
הכא¹⁵² מידי שקלים כתיבי התם?

ומתרצינן: אין. דטעמא מאי מייתנין שקלים
— כדרבי טבי, כדי שיקריבו קרבנות באחד
בניסן מתרומה חדשה, ומצות הקרבת קרבן
מתרומה חדשה, דילפינן לה מדכתיב: "זאת
עולת חדש בחדשו וגו'" — התם כתיבא,
בפרשת "את קרבני לחמי".

ומקשינן: בשלמא למאן דאמר: "צו את בני
ישראל", משום דכתיבי קרבנות התם,
וכרבי טבי.

אלא למאן דאמר: "כי תשא", שקלים
לקרבנות מי כתיבי התם? הא שקלים
לאדנים כתיבי התם! דכתיב: "ולקחת את
כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אהל
מועד", והיינו מלאכת האדנים, דכתיב בתר
הכי [שמות ל"ח כ"ה]: "וכסף פקודי העדה
וגו' ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני
הקודש וגו'?"

ומתרצינן: כדתני רב יוסף: שלש תרומות הן
שנאמרו בקרא, דכתיב: "מחצית השקל
תרומה לה'", "יתן תרומת ה'", "לתת את
תרומת ה' לכפר על נפשתיכם".

והיינו: תרומה של מזבח — למזבה, לקנות
קרבנות ציבור לכל השנה, והיינו מדכתיב
התם: "לכפר על נפשתיכם".

ושל אדנים — לעשות מהן אדנים.

ושל בדק הבית — לצרכי בדק הבית.

ומקשינן: בשלמא למאן דאמר דקרינן פרשת
"כי תשא", היינו דשני האי — ראש חדש
אדר שחל להיות בשבת — דקרינן ביה "כי
תשא", משאר ראשי חדשים שחלין להיות
בשבת, דקרינן בהו "צו את בני ישראל וגו'
את קרבני וגו'".

אלא למאן דאמר "צו את קרבני" — מאי
שני? הא בשאר ראשי חדשים נמי קרינן
להיא פרשתא?!

ומתרצינן: שני האי ראש חדש משאר ראשי
חדשים! דאילו בשאר ראשי חדשים — קרו
שיתא קרואין בעניינא דיומא, בפרשת אותו
השבוע, וחד — קרי בדראש חודש. ואילו
האידנא — כולחו, כל הקרואין — קרו
בדראש חודש.

ומקשינן: הניחא למאן דאמר [לקמן בגמרא],
דהאי דאמרן במתניתין "בחמישית חוזרין
לכסדרן" — היינו דלסדר פרשיות הוא
חוזר, שבשבתות אלו מפסיקין לקרות כסדר
כל השנה, וקורין פרשיות אחרות, ובחמישית
— חוזרין לסדר הפרשיות של כל השנה.

אלא למאן דאמר דרק את ההפטרות משנינן
מסדר כל השנה, ולסדר הפטרות הוא חוזר
בשבת החמישית, ופרשתא דיומא — של סדר
כל השנה — קרינן בשבתות אלו, מאי שני
האי ראש חדש משאר ראשי חדשים?

ומתרצינן: אכתי שני. דאילו בשאר ראשי
חדשים — קרו שיתא קרואין בעניינא דיומא,
וחד — קרי בדראש חודש. ואילו האידנא,
בראש חדש אדר — קרו תלתא בעניינא
דיומא, וארבעה — קרו בדראש חודש.

152. הב"ח מוחק מילת "הכא".

מיתבי: ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, קורין בפרשת שקלים, ומפטירין ביהודע הכהן.

בשלמא למאן דאמר דקרינן "כי תשא", היינו דמפטירין ביהודע הכהן, משום דדמי ליה לקרא דפרשת "כי תשא". דכתיב בההיא פרשתא [מלכים א' י"ב ה']: "כסף נפשות ערכו", וכתיב הכא: "ונתנו איש כפר נפשו".

אלא למאן דאמר דקרינן: "את קרבני לחמי", מי דמי ליהודע הכהן?

ומתרצינן: דמי, משום דבפרשת "את קרבני לחמי" נמי איכא ענין נתינת השקלים, וכדרכי טבי, דדריש מדכתיב בפרשה זו: "זאת עולת חדש בחדשו" — חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, והיינו מתרומת מחצית השקל.

מיתבי: חל ראש חודש אדר להיות בפרשה הסמוכה לה — לפרשת שקלים, בין שחל ראש חודש מלפניה, ובין שחל מלאחריה — קורין אותה, וכופלין אותה שוב בשבת שניה.

בשלמא למאן דאמר דקרינן "כי תשא", היינו דמתרמי שקורין פרשת שקלים בההוא זימנא לפי סדר הפרשיות של כל השנה.

אלא למאן דאמר דקרינן "צו את קרבני", מי מתרמי דקרינן פרשה זו בההוא זימנא? והלא בפרשת פנחס היא, הסמוכה לחודש אב?

ומתרצינן: אין. מתרמי לה לבני מערבא, שאינן מסיימין לקרות את חמשת החומשין בשנה אחת, אלא דמסקי [שמסיימין]

לדאורייתא — בתלת שנין [שחולקין כל פרשה לשלוש פרשיות. רבינו חננאל].

תניא כוותיה דשמואל: ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, קורין בפרשת "כי תשא", ומפטירין ביהודע הכהן.

אמר רבי יצחק נפחא: ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, מוציאין שלש ספרי תורות, וקורין בהן כך: בספר אחד — בעניינו של יום. ובספר אחד — בפרשה של ראש חודש. ובאחד — בפרשת "כי תשא".

ואמר רבי יצחק נפחא: ראש חודש טבת שחל להיות בשבת, מביאין שלש ספרי תורות, וקורין בהן כך: בספר אחד — בעניינו של יום. ובספר אחד — בפרשה דראש חודש. ובספר אחד — בקריאה של חנוכה.

וצריכא למימר לתרוויהו, להא דראש חודש אדר, ולהא דראש חודש טבת. דאי איתמר בהא — בדראש חדש טבת, הוה אמינא דבהא קאמר רבי יצחק דבעינן שלש תורות, אבל בהך, בראש חודש אדר — כרב סבירא ליה, דאמר דפרשת שקלים — "את קרבני לחמי" היא, ואם כן, בשתי תורות סגי, דהא פרשת ראש חודש נמי — "את קרבני לחמי" היא, קמשמע לן.

ומקשינן: ולימא הא דראש חודש אדר, ולא בעיא הך דטבת?

ומתרצינן: באמת לא קאמר רב יצחק אלא להא דראש חודש אדר, וחדא — מכלל חבירתה איתמר, שלמדו מדבריו דהוא הדין גם לראש חודש טבת.

איתמר: אם חל להיות ראש חודש אדר בפרשת "ואתה תצוה", אמר רבי יצחק נפחא: קרו שיתא קרואין מ"ואתה תצוה" עד "כי תשא", דהיינו כל פרשת תצוה, וחד קרי מ"כי תשא" — עד "ועשית כיוור נחשת", שהיא קריאת פרשת שקלים.

אמר רבי אביו: לא שפיר למעבד הכי, דאם כן, אמרי אינשי, שלא קראו כלל פרשת שקלים, אלא אוקומי הוא דקא מוקמי התם, דהיינו, א-2 שלא נסתיימה פרשת תצוה עד כאן. שהרי פרשת כי תשא היא המשך של פרשת תצוה, ולא יהא ניכר לאינשי דנקראת לשם פרשת שקלים.

אלא אמר אביו, הכי עבדינן: קרו שיתא קרואין מ"ואתה תצוה" עד סוף הפרשה, וממשיכין וקורין בפרשת כי תשא עד "ועשית כיוור נחשת", וחד תני [חוזר] וקרי שוב מ"כי תשא" עד "ועשית".

מיתבי: חל ראש חודש אדר להיות בפרשה הסמוכה לה לפרשת שקלים, בין שחל מלפניה, דהיינו בפרשת תצוה, ובין שחל מלאחריה, קורין אותה — את פרשת שקלים — וכופלין אותה.

איתמר: ראש חדש טבת שחל להיות בחול, אמר רבי יצחק: קרו תלתא קרואין בקריאה דראש חדש, וחד — קרי בחנוכה.

ורב דימי דמן חיפא אמר: קרו תלתא קרואין בחנוכה, וחד — בראש חודש.

אמר רבי מני: כוותיה דרבי יצחק נפחא מסתברא. דהא תדיר ושאינו תדיר — תדיר קודם, הלכך קורין שלשה קרואין בדראש חודש, דהא הוא תדיר יותר מחנוכה.¹⁵³

אמר רבי אביו: כוותיה דרב דימי מסתברא. דהא מי גרם לרביעי שיבא? ראש חדש! שהרי לולא היה ראש חודש, היו קוראין רק שלשה. הלכך, רביעי שבא מחמת ראש חודש — בעניינא דראש חדש בעי מיכרי.

מאי הוי עלה?

רב יוסף אמר: אין משגיחין בראש חודש לעשותו עיקר, אלא עיקר הקריאה בדחנוכה.

ורבה אמר: אין משגיחין בחנוכה, אלא עושין עיקר הקריאה בדראש חודש.

וחלבנתא: אין משגיחין בחנוכה, וראש חודש עיקר.¹⁵⁴

דחכא, דאין משגיחין בחנוכה, ותדיר ושאינו תדיר — תדיר קודם, וא"כ, ה"ה גבי ר"ח טבת. וכתב דאינו נראה, דדווקא גבי קריאה אמרינן הכי, משום דבאמת קורין את שתי הקריאות, והלכך דר"ח עיקר, דהוא תדיר, ואין משגיחין בדחנוכה. אבל הפטרה, הרי אין אומרין אלא אחת, וכדאמרינן לקמן [ל' ע"ב]: "לסדר הפטרות הוא חוזר", והיינו, שמפסיקין הפטרה של סדר הפרשיות, ומפטירין בד' פרשיות, וה"נ חכא. וא"כ, אדרבה, הרי גבי הפטרה מניחין

153. ועיי' בתוס' בשבת [כ"ג ע"ב, ד"ה הדר], שביארו אמאי לא אמרינן דפרסומי ניסא עדיף, כי היכי דאמרינן התם דנר חנוכה עדיף לקידוש היום. ועיי' בטורי אבן [ועיי' בשו"ת יהודה יעלה למהר"י אסאד [או"ח סי' ר"ג], שהאריך בזה].

154. התוס' רי"ד מביא, דנחלקו רבני צרפת הקדמונים, גבי ראש חודש טבת שחל להיות בשבת, אי מפטירין בדראש חודש, או בדחנוכה. ואמרו, דמפטירין בדר"ח, והיינו מכת פסק